

รูปแบบการนำเสนอบทความแนวปฏิบัติที่ดี ประจำปีการศึกษา 2568
ชื่อเรื่อง/แนวปฏิบัติที่ดี โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ (อพ.สธ.-มทรส.)
แผนการจัดการความรู้ด้านที่ 3 ด้านการบริการวิชาการและหารายได้
สังกัด คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ชื่อ-นามสกุล ผู้นำเสนอคนที่ 1 นางสาวภัทรา วิลามาต
ชื่อ-นามสกุล ผู้นำเสนอคนที่ 2 นายบดินทร์ วงศ์พรหม
หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ คนที่ 1 083 541 4267
หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ คนที่ 2 086 411 2563

1. บทนำ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืชของประเทศ โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้หลักในการสำรวจ รวบรวม และจัดการข้อมูลทรัพยากรอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาการจัดการความรู้ที่ “ขาดการเชื่อมโยง” ทั้งในระดับกระบวนการ เครื่องมือ และการนำไปใช้ ส่งผลให้บุคลากรยังไม่สามารถใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลที่จัดเก็บขาดมาตรฐาน และไม่สามารถต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการหรือเชิงพื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้รูปแบบใหม่ ที่มุ่งเชื่อมโยงความรู้สู่การใช้ประโยชน์จริง ผ่านการบูรณาการการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการต่อยอด โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและชุมชน และการพัฒนาฐานข้อมูลที่มีมาตรฐานและเชื่อมโยงได้ แนวทางดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจาก การเก็บข้อมูล สู่ การใช้ข้อมูล อย่างมีคุณค่า เกิดองค์ความรู้ที่ใช้ได้จริง มีเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง และสามารถยกระดับการอนุรักษ์ทรัพยากรสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อันเป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ของการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพและสร้างคุณค่าต่อสังคมไทยในวงกว้าง

2. การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัย

การดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. ของศูนย์ประสานงานฯ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในมิติของการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างองค์ความรู้ และการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล ดังนี้

1) การเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย สนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและการพัฒนาท้องถิ่น โดยนำองค์ความรู้และทรัพยากรของมหาวิทยาลัยถ่ายทอดสู่ชุมชน ผ่านกระบวนการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นตามแนวทาง อพ.สธ. อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและนวัตกรรม โดยการนำข้อมูลทรัพยากรที่ได้ไปต่อยอดเป็นงานวิจัย องค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการองค์ความรู้จากโครงการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงพื้นที่ (Area-based learning) และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2) การเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัย ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน โดยจัดอบรมหลักสูตรเชิงปฏิบัติการตามแนวทาง อพ.สธ. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และความเข้าใจในการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ บุคลากรที่ผ่านการพัฒนาสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนและหน่วยงานเครือข่าย อันเป็นการสร้าง “นักปฏิบัติการมืออาชีพ” ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น

3. วิธีการดำเนินงาน

1) การวางแผนและกำหนดองค์ความรู้ (Knowledge Identification & Planning) จัดตั้งคณะทำงานในรูปแบบ *Cross-Functional Team* (ทีมข้ามสายงาน) ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การจัดเก็บและพัฒนาองค์ความรู้ รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning) และการศึกษาดูงาน (Study Tour) โดยบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ และพัฒนาเป็น ฐานข้อมูลดิจิทัล (Database) เพื่อจัดเก็บเป็นคลังองค์ความรู้ (Knowledge Assets) ที่สามารถสืบค้นและนำไปใช้ประโยชน์ได้

4) การประยุกต์ใช้และต่อยอด นำองค์ความรู้ที่ได้ไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ พร้อมพัฒนาและขยายผลเป็นงานวิจัยและนวัตกรรม โดยอาศัยการสกัดและถ่ายทอด แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ในระดับพื้นที่

5) การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่องค์ความรู้และผลงานผ่านหลากหลายช่องทาง โดยพัฒนาและใช้ ฐานความรู้ (Knowledge Bases) ควบคู่กับสื่อโซเชียลมีเดีย ในการจัดเก็บ ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและเครือข่าย

4. ผลและอภิปรายผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานก่อให้เกิดคุณค่าอย่างชัดเจนในหลายมิติ โดยสามารถพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นที่มีมาตรฐาน และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งด้านการเรียนการสอน งานวิจัย และการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน ขณะเดียวกัน บุคลากรมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และต่อยอดสู่การสร้างผลงานวิชาการและนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมและสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความสำเร็จของการดำเนินงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งมหาวิทยาลัย ชุมชน และเครือข่าย ประกอบกับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง และการนำเครื่องมือ KM มาใช้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการสรุปบทเรียน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม ยังพบอุปสรรคในด้านความแตกต่างของทักษะผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนา รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาและความต่อเนื่องของการดำเนินงานในบางพื้นที่ ทำให้การขับเคลื่อนงานยังไม่สม่ำเสมอในทุกบริบท

5. การพัฒนาต่อยอดและความยั่งยืน

การดำเนินงานมุ่งขยายผลโดยนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานและชุมชนเครือข่าย พร้อมพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม งานวิจัย และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มคุณค่าและการใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ในด้านความยั่งยืน ได้จัดเก็บองค์ความรู้ในรูปแบบ ฐานความรู้ (Knowledge Bases) และฐานข้อมูลดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการสร้าง ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP)

และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสืบทอดอย่างต่อเนื่องในองค์กร

แนวทางดังกล่าวช่วยให้องค์ความรู้ไม่สูญหาย สามารถต่อยอดและขยายผลได้อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

6. บทสรุป

การดำเนินงานครั้งนี้สะท้อนความสำเร็จของการนำกระบวนการจัดการความรู้ (KM) มาয়กระตบการทำงาน จากการจัดเก็บข้อมูลสู่การสร้างและใช้ประโยชน์องค์ความรู้เป็นรูปธรรม ส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น เกิดแนวปฏิบัติที่ดี และสามารถต่อยอดสู่การเรียนการสอน งานวิจัย และการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการพัฒนาตนเอง องค์กรสามารถเรียนรู้และปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีระบบการจัดการความรู้ที่ชัดเจน และสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในอนาคตคือการรักษาความต่อเนื่องของการดำเนินงาน การพัฒนาทักษะบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการยกระดับฐานข้อมูลสู่การใช้ประโยชน์เชิงลึก รวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการความรู้สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

7. บรรณานุกรม

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี. (ม.ป.ป.). เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ.

https://www.rspg.or.th/information/information_3.htm

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. (ม.ป.ป.).

เครื่องมือการจัดการความรู้ (KM TOOLS). <https://arit.rmutl.ac.th/page/-km-tools>

8. เอกสารประกอบผลงาน

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรมและเอกสารการถ่ายทอดองค์ความรู้

- เอกสารประกอบการฝึกอบรม

ดาวน์โหลดคู่มือและเอกสารประกอบการอบรม:

https://drive.google.com/drive/folders/1byKa832uDOe2eOPFi-Es3nkKnT2gk5Nw?usp=drive_link

ดาวน์โหลดตัวอย่างแอปพลิเคชันและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล:

https://drive.google.com/drive/folders/1032ceFaxitE1dYW_HxX5DakHFtboOcNH?usp=drive_link

- สื่อประกอบการอบรม ได้แก่ ไฟล์การนำเสนอของผู้บรรยายประกอบการฝึกอบรม (PowerPoint)

9 ใบงาน ใบงานที่ 5 (อ.ดารานัย ขบเมือง)

ระบบฐานข้อมูล อพ.สธ. มหร.สุวรรณภูมิ (อ.สุวินัย ไส้ตาเจริญ)

ระบบฐานข้อมูล อพ.สธ. มหร.สุวรรณภูมิ (อ.สุวินัย ไส้ตาเจริญ)

- หลักสูตรฝึกอบรม

ปฏิทินการฝึกอบรมปฏิบัติการ

งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
และ งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2569

วันที่ 27 - 30 เมษายน 2569

1. วันที่ 27 - 30 เมษายน 2569
• หลักสูตร 4 วัน
• จำนวนผู้เรียน 2,500 ราย/ท่าน
• รับค่า 100 บาท
2. วันที่ 27 - 30 เมษายน 2569
• หลักสูตร 4 วัน
• จำนวนผู้เรียน 2,500 ราย/ท่าน
• รับค่า 100 บาท
3. วันที่ 27 - 30 เมษายน 2569
• หลักสูตร 4 วัน
• จำนวนผู้เรียน 2,500 ราย/ท่าน
• รับค่า 100 บาท
4. วันที่ 27 - 30 เมษายน 2569
• หลักสูตร 4 วัน
• จำนวนผู้เรียน 2,500 ราย/ท่าน
• รับค่า 100 บาท

ปฏิทินการประชุมกลุ่มสมาชิก

งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
ประจำปีงบประมาณ 2569
ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

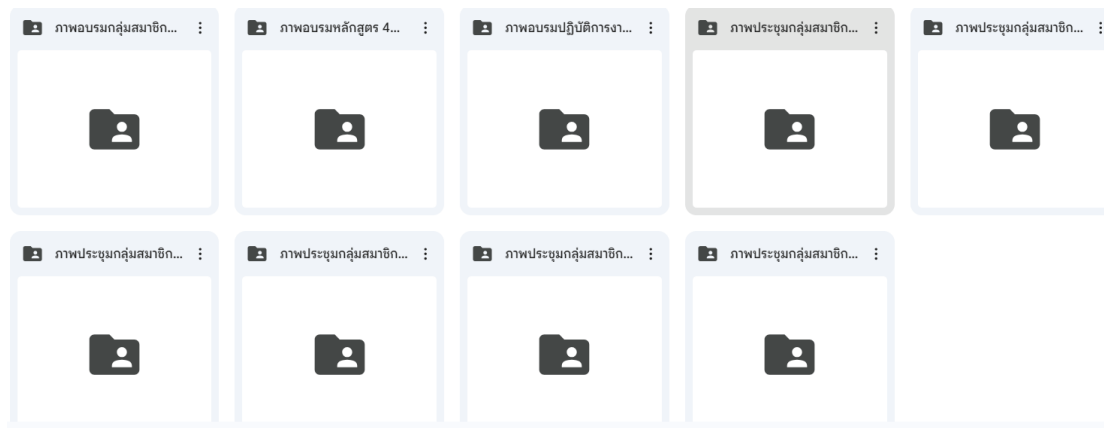
วันเดือนปี	หลักสูตร	ฟรี
13 - 14 ธันวาคม 2568	การบริหารและการจัดการ องค์ประกอบที่ 1 และ 2	✓
14 - 15 กุมภาพันธ์ 2569	การบริหารและการจัดการ องค์ประกอบที่ 3, 4 และ 5	✓
14 - 15 มีนาคม 2569	การบริหารและการจัดการ พืชศึกษา สารสนเทศเรียนรู้ธรรมชาติศึกษา	✓
23 - 24 พฤษภาคม 2569	การบริหารและการจัดการ สารสนเทศเรียนรู้ พืชศึกษา สารสนเทศเรียนรู้ ธรรมชาติศึกษา	✓
6 - 7 มิถุนายน 2569	การเตรียมความพร้อมในการประเมินสถานศึกษา	✓
4 - 5 กรกฎาคม 2569	เตรียมความพร้อมในการประเมินสถานศึกษา	✓
15 - 16 กันยายน 2569	การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมวิชาการ และ นิทรรศการ	✓

ปฏิทินการประชุมกลุ่มสมาชิก

งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ 2569
ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

วันเดือนปี	หลักสูตร	ฟรี
17 - 18 เมษายน 2569	การบริหารและการจัดการ งานที่ 1, 2 และ 3	✓
21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569	การบริหารและการจัดการ งานที่ 4, 5 และ 6	✓
5 - 6 มีนาคม 2569	การบริหารและการจัดการ การศึกษา ทรัพยากรชีวภาพพืช ทรัพยากรธรรมชาติศึกษา	✓
9 - 10 พฤษภาคม 2569	การบริหารและการจัดการ การศึกษา ทรัพยากรชีวภาพพืช ทรัพยากรธรรมชาติศึกษา	✓
20 - 21 มิถุนายน 2569	เตรียมความพร้อมในการประเมินสถานศึกษา	✓
11 - 12 กรกฎาคม 2569	เตรียมความพร้อมในการจัดประชุมวิชาการ และ นิทรรศการ	✓
17 - 18 กันยายน 2569	การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมวิชาการ และ นิทรรศการ	✓

• ภาพการฝึกอบรม

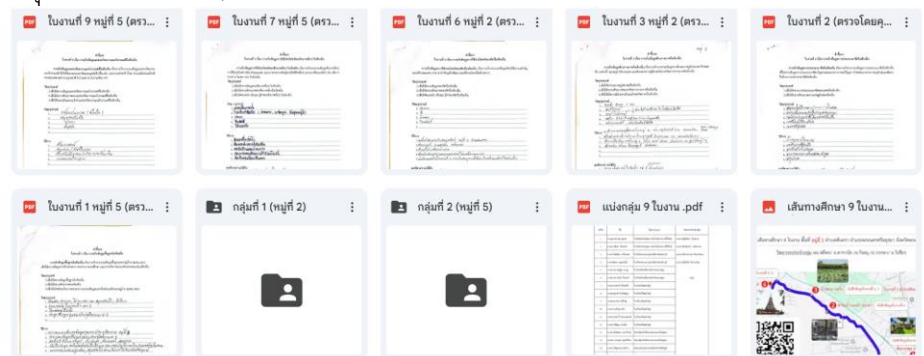
https://drive.google.com/drive/folders/1MX3j39GA88s5OH0iMeA2m2zuvJOuTlYy?usp=drive_link

3) หมวดเอกสารผลการดำเนินงาน

- รายงานผลการดำเนินงานโครงการ

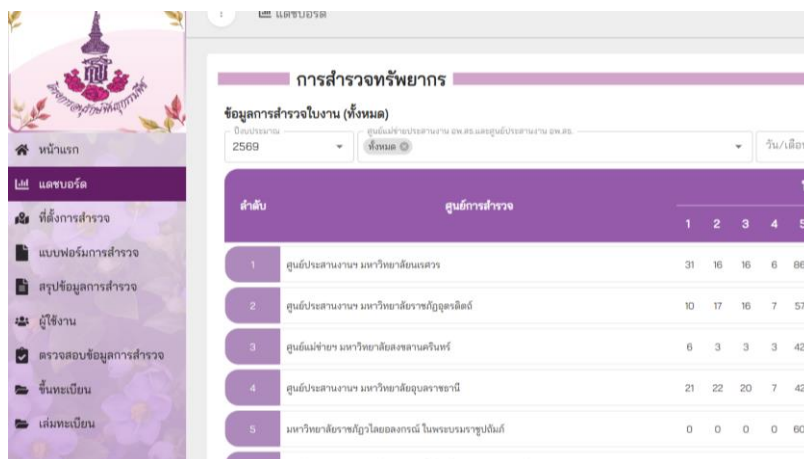

- สรุปบทเรียน (AAR, Lesson Learned)

5) หมวดระบบฐานข้อมูลและการเผยแพร่

- ฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น

ลำดับ	ศูนย์การสำรวจ	ใน
1	ศูนย์ประสานงานฯ มหาวิทยาลัยอเนกเสวต	31 16 16 6 809
2	ศูนย์ประสานงานฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏจตุรัส	10 17 16 7 574
3	ศูนย์แม่ข่าย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	6 3 3 3 426
4	ศูนย์ประสานงานฯ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	21 22 20 7 427
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	0 0 0 0 600

- สื่อเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์

Facebook Page: ศูนย์ประสานงานฯ อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ [CLICK](#)

LINE Official: @001nubdm

Instagram: rspg_rmutsb [CLICK](#)

TikTok: อพ.สธ.มทร.สุวรรณภูมิ RUS [CLICK](#)

Email: admin_rspg@rmutsb.ac.th

Lemon8: อพ.สธ.มทร.สุวรรณภูมิ RMUTSB [CLICK](#)

Website: rmutsb.ac.th [CLICK](#)

ผลการดำเนินงาน ศูนย์ประสานงานฯ อพ.สธ. : [CLICK](#)